

MORSKE ORGULJE U ZADRU

Samo godinu dana nakon svečanog otvorenja, morske orgulje u Zadru stekle su gotovo kulturni status. Divi im se struka, Zadrani se na tom dije-lu rive vole družiti ili pak provoditi mirna poslijepodneva, a postale su i prava turistička atrakcija.

hvalna (dovoljno se prisjetiti da je arhitekt nedavno dobio Europsku nagradu za urbani javni prostor), njezin autor upravo pokušava zaštititi svoj patent.

To je arhitektonsko-urbanističko rješenje rezultat suradnje stručnjaka iz

vršnog reda stepenica. Kao što je poznato, zvuk ne proizvode mjevovi ili zračne pumpe (što bi bio slučaj kod običnih orgulja), već valovi, a izbor tonova i akorda napravljen je prema glazbenoj matrici klapske pjesme. Glazba je uvijek je neponovljiva i ovisi o nekoliko čimbenika – vjetru, morskim strujama, plimi i oseki. Zbog toga nije neobično da orgulje za mirnih dana i potpuno utihnu.

Zadarske morske orgulje su jedinstvena arhitektonska, urbanistička i ambijentalna cjelina, prostor koji su ljudi vrlo dobro prihvatili. One su i vizualno vrlo privlačne, iako nešto što dobro izgleda ne znači nužno da će to ljudi i zavoljeti.

Zvuk kao četvrta dimenzija učinio je taj projekt jedinstvenim u svijetu, a s obzirom na činjenicu da se nalaze u neposrednoj blizini pristaništa i stare gradske jezgre, orgulje su vrlo dostupne domaćim i strani posjetiteljima. Čak bi se moglo reći da postale prava konkurencija ostalim gradskim znamenitostima.

Uređenje zadarske rive se u međuvremenu se nastavlja još jednim projektom Nikole Bašića. Ovaj put je riječ o spomeniku Suncu, astronomsko-prostornoj instalaciji koju je autor osmislio konzultirajući se i s astronomima Zvezdarnice iz Zagreba.

Za kraj bi trebalo istaknuti da je upravo *Građevinar* jedan od prvih koji je pisao o morskim orguljama. Naime kada smo u broju 2/2004. pisali o uređenju zadarske obale (što je također osmislio ing. Bašić), spomenuli smo morske orgulje, čak i spomenik suncu, budući da su zalasci sunca u Zadru najdojmljiviji. A tada se sve činilo kao neobavezna i daleka fantazija.

T.V.

Vanjski izgled zadarskih morskih orgulja

Taj je osebujni arhitektonsko-urbanistički projekt izveden je prema ideji Nikole Bašića, dipl. ing. arh., a u početku njegova ostvarenja nisu ga mimoišle kontroverze ni negodovanja nezadovoljnika zbog velike svote novca koju je grad uložio u njegovu izvedbu. Cijena od 43 milijuna kuna naposljetku se ipak isplatila, a Obala Petra Krešimira IV na zapadnoj strani poluotoka, koja je potpuno uništena u Drugome svjetskom ratu, konačno je dobila jedan primjeren izgled i sadržaj.

Ideja je zaista originalna, a budući da je i njezina izvedba više nego po-

različitih područja. Uz Nikolu Bašića, na projektu su radili akustičar Ivan Stamać, dipl. ing., koji je bio zadužen za zvuka, prof. dr. sc. Vladimir Andročec koji je rješavao hidrauličke probleme, projekt i ugađanje svirala napravio je orguljarski atelje *Heferer*, a u oblikovanje 3D modela bili su uključeni arhitekti Matija Galošić i Jelena Bašić.

Orgulje su vrlo jednostavnog i nenametljivog izgleda. Oblikovane su u obliku stepenica koje su u gornjem dijelu otvorene rupama iz kojih dopire zvuk, što se širi i iz uzdužnih otvora smještenih na dnu kamenog čela za-